

DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 16 mars 2000 *

I mål C-329/97,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), från Bundesverwaltungsgericht (Tyskland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Sezgin Ergat

och

Stadt Ulm,

angående tolkningen av artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om associeringens utveckling, fattat av det associeringsråd som instiftades genom avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet,

meddelar

* Rättegångspråk: tyska.

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av ordföranden på andra avdelningen R. Schintgen (referent), tillförordnad ordförande på sjätte avdelningen, samt domarna P.J.G. Kapteyn och G. Hirsch,

generaladvokat: J. Mischo,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Tysklands regering, genom E. Röder, Ministerialrat, förbundsekonoministeriet, i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom K. Rispal-Bellanger, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning, och A. de Bourgoing, chargé de mission, samma avdelning, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren J. Sack, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 22 april 1999 av: Tysklands regering, företrädd av W.-D. Plessing, Ministerialrat, förbundsekonoministeriet, i egenskap av ombud, Frankrikes regering, företrädd av A. de Bourgoing, och kommissionen, företrädd av J. Sack,

och efter att den 3 juni 1999 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Bundesverwaltungsgericht har genom beslut av den 15 juli 1997, som inkom till domstolen den 22 september samma år, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG) ställt en fråga om tolkningen av artikel 7 första stycket i associeringsrådets beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om associeringens utveckling (nedan kallat beslut nr 1/80). Associeringsrådet instiftades genom avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet, undertecknat i Ankara den 12 september 1963 av Republiken Turkiet å ena sidan samt av EEG:s medlemsstater och av gemenskapen å andra sidan, som ingicks, godkändes och bekräftades för gemenskapens räkning genom rådets beslut 64/732/EEG av den 23 december 1963 (EGT 217, 1964, s. 3685).
- 2 Frågan har uppkommit i en tvist mellan Sezgin Ergat, som är turkisk medborgare, född år 1967, och Stadt Ulm, med anledning av vägran att förlänga hans uppehållstillstånd i Tyskland.

Beslut nr 1/80

- 3 Artiklarna 6, 7 och 14 i beslut nr 1/80 ingår i kapitel II i beslutet (Sociala bestämmelser), avsnitt 1 (Frågor om anställning och fri rörlighet för arbetstagare).
- 4 Artikel 6.1 i beslutet har följande lydelse:

”Med undantag för bestämmelserna i artikel 7 om familjemedlemmars rätt till anställning har en turkisk arbetstagare på den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat

- rätt att efter ett års reguljär anställning i denna medlemsstat få sitt arbetstillstånd förnyat hos samma arbetsgivare om han har anställning,

- rätt att efter tre års reguljär anställning, med undantag för det företräde som skall ges arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, i denna medlemsstat inom samma yrke besvara ett erbjudande om anställning från valfri arbetsgivare som görs under normala förhållanden och som registrerats hos arbetsförmedlingen i denna medlemsstat,

- rätt att efter fyra års reguljär anställning i denna medlemsstat utöva valfri avlönad verksamhet.”

5 I artikel 7 i beslut nr 1/80 föreskrivs följande:

”När en turkisk arbetstagare tillhör den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat har dennes familjemedlemmar, under förutsättning att de har fått tillstånd att förena sig med honom,

— rätt att efter minst tre års laglig bosättning i den medlemsstaten, och med förbehåll för den företrädesrätt som tillkommer arbetstagare från gemenskapens medlemsstater, anta erbjudanden om anställning,

— fritt tillträde till avlönad verksamhet, efter minst fem års laglig bosättning i den medlemsstaten.

Barn till turkiska arbetstagare som har genomgått en yrkesutbildning i värdstaten kan, oavsett hur länge de har varit bosatta i den medlemsstaten, anta erbjudanden om anställning i den medlemsstaten, på villkor att en av föräldrarna har varit reguljärt anställd i åtminstone tre år i sagda medlemsstat.”

6 I artikel 14.1 föreskrivs följande:

”Bestämmelserna i detta avsnitt är tillämpliga med undantag för begränsningar som grundas på hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och folkhälsan.”

Målet vid den nationella domstolen

- 7 Av handlingarna i målet vid den nationella domstolen framgår att Sezgin Ergat i oktober 1975 tilläts att resa in i Tyskland för att ansluta sig till sina föräldrar som båda utövade avlönad verksamhet i Tyskland.
- 8 Sezgin Ergat innehade sedan år 1983 ett tidsbegränsat arbetstillstånd i denna medlemsstat och han var, med vissa avbrott, anställd där av olika arbetsgivare. Han fick den 19 december 1989 ett arbetstillstånd utan tidsbegränsning.
- 9 Enligt den nationella lagstiftning som var tillämplig då Sezgin Ergat reste in i Tyskland var han inte skyldig att ha uppehållstillstånd.
- 10 På egen begäran beviljades han år 1983 ett uppehållstillstånd som gällde i ett år. Detta tillstånd har förlängts fyra gånger, först för en period på ett år och sedan varje gång på två år.
- 11 Det står klart att de behöriga myndigheterna har beviljat de senaste tre förlängningarna trots att Sezgin Ergat hade inlämnat sin ansökan efter det att hans uppehållstillstånd hade upphört att gälla och att förseningen har ökat under årens gång, eftersom den har uppgått till nio, femton respektive tjugo dagar.
- 12 Den berördes senaste uppehållstillstånd upphörde att gälla den 28 juni 1991.

- 13 Sezgin Ergat begärde en ny förlängning av sitt uppehållstillstånd genom en ansökan som han undertecknade den 10 juni 1991 men som kom till den behöriga utlänningsbyrån först den 24 juli samma år, det vill säga tjugosex dagar efter det att hans senaste uppehållstillstånd hade upphört att gälla.
- 14 Nämnda byrå avslog denna ansökan genom beslut av den 22 januari 1992 såsom för sent inlämnad och uppmanade Sezgin Ergat att vid äventyr av utvisning resa ut ur landet, eftersom han inte längre var lagligt bosatt där efter det att hans uppehållstillstånd hade upphört att gälla.
- 15 Den berördes förvaltningsbesvär mot detta beslut avslogs den 4 maj 1992.
- 16 Sezgin Ergat, som återvände till Turkiet i augusti 1992 och reste tillbaka till Tyskland först hösten 1993, vilken är den medlemsstat där han på nytt är anställd sedan juni 1994, väckte då talan vid domstol mot avslagsbesluten av den 22 januari respektive den 4 maj 1992.
- 17 Talan bifölls vid underrätten men ogillades vid överrätten.
- 18 Eftersom Sezgin Ergat ansåg att han i enlighet med artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 har rätt till en förlängning av sitt uppehållstillstånd, har han väckt revisionstalan vid Bundesverwaltungsgericht.
- 19 Den domstolen konstaterade att Sezgin Ergat enligt tysk lag saknade rätt att få sitt uppehållstillstånd förlängt. Bundesverwaltungsgericht undrar emellertid om inte den berörde kunde ha rätt att uppehålla sig i staten i fråga enligt artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80.

- 20 I detta avseende är det enligt den nationella domstolen emellertid inte klart om begreppet laglig bosättning, som denna bestämmelse hänför sig till, betyder att en familjemedlem till en turkisk arbetstagare fortfarande skall inneha ett giltigt uppehållstillstånd i värdmedlemsstaten vid den avgörande dagen för bedömningen av ansökan om förlängning av detta tillstånd, då den berörde ännu några veckor tidigare innehade ett giltigt uppehållstillstånd och han redan innan detta löpte ut kunde åberopa de rättigheter som tillerkänns genom artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80.

Tolkningsfrågan

- 21 Då Bundesverwaltungsgericht anser att lösningen av tvisten under dessa omständigheter förutsätter en tolkning av denna bestämmelse i beslut nr 1/80, har den beslutat att förklara målet vilande och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Uppfyller en turkisk medborgare som har rest in i Tyskland såsom familjemedlem till en turkisk arbetstagare tillhörande den reguljära arbetsmarknaden och som enligt den vid inresan gällande nationella utlänningslagstiftningen inte behövde ha uppehållstillstånd, samt därefter har haft uppehållstillstånd med vissa avbrott, men som inlämnat sin senaste begäran om uppehållstillstånd 26 dagar efter det att det tidigare uppehållstillståndet hade löpt ut, det i artikel 7 första stycket i associeringsrådets EEG—Turkiet beslut nr 1/80 om utveckling av associeringen uppställda villkoret avseende ’minst tre års’ (första strecksatsen) respektive ’minst fem års’ (andra strecksatsen) ’laglig bosättning’ när de nationella myndigheterna har avslagit ansökan om förlängning av uppehållstillståndet?”

- 22 Inledningsvis påpekar domstolen att denna fråga rör situationen för en turkisk medborgare som i egenskap av barn till migrerande turkiska makar som är arbetstagare tillhörande den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat har

tillåtits att ansluta sig till dem i denna medlemsstat av familjeåterföreningsskäl och som där har ansökt om förlängning av sitt uppehållstillstånd med återopande av artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80.

- 23 Den hänskjutande domstolen har konstaterat att den berörde, trots att han under vissa perioder har haft en reguljär anställning i medlemsstaten i fråga, inte kan återropa artikel 6 i beslut nr 1/80, enligt vilken migrerande turkiska arbetstagare progressivt får mer omfattande rättigheter i fråga om anställning beroende på den tid och de villkor under vilka de har utövat en avlönad verksamhet i värdmedlemsstaten. Sezgin Ergat uppfyller nämligen inte de villkor som framgår av denna bestämmelse, eftersom han vid tidpunkten för ansökan om förlängning av sitt uppehållstillstånd, som upphörde att gälla i juni 1991, inte hade varit regelbundet anställd av en och samma arbetsgivare oavbrutet under minst ett år.
- 24 Det står dessutom klart att den berörde har gjort sig skyldig till flera brott i Tyskland för vilka han har ådömts bötesstraff.
- 25 Bundesverwaltungsgericht har i detta avseende emellertid ansett att vägran att förlänga Sezgin Ergats uppehållstillstånd inte kan motiveras med hänsyn till artikel 14.1 i beslut nr 1/80. På samma sätt som i fråga om medborgare i medlemsstaterna kan begreppet allmän ordning endast återopas, om den berördes vistelse i värdmedlemsstaten utgör ett verkligt och tillräckligt allvarligt hot som berör ett av samhällets grundläggande intressen. I målet vid den nationella domstolen är de brott som Sezgin Ergat har begått emellertid inte särskilt grova och de böter han har fått för dem har dessutom i de flesta fall varit låga.
- 26 Vad gäller artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, som är föremål för tolkningsfrågan, har den tyska regeringen vid förhandlingen inledningsvis

ifrågasatt om en turkisk medborgare som befinner sig i Sezgin Ergats situation är en familjemedlem till en turkisk arbetstagare i den mening som avses i denna bestämmelse, eftersom han vid den tidpunkt då han inlämnade sin ansökan om förlängning av uppehållstillståndet var myndig och levde ett självständigt liv i Tyskland.

- 27 I detta avseende är det tillräckligt att konstatera att det i målet vid den nationella domstolen står klart att Sezgin Ergat vid åtta års ålder fick tillstånd att återföreninga sig med sina föräldrar i Tyskland, vilka vid den tidpunkten utövade en avlönad verksamhet i Tyskland. Detta innebär att han skall betraktas som familjemedlem till en turkisk arbetstagare i den mening som avses i nämnda bestämmelse. Under dessa omständigheter har den hänskjutande domstolen på goda grunder utgått från att Sezgin Ergat var familjemedlem till en turkisk arbetstagare som tillhörde den reguljära arbetsmarknaden i värdmedlemsstaten.
- 28 När hans senaste uppehållstillstånd löpte ut i juni 1991 hade Sezgin Ergat, som hade haft uppehållstillstånd i Tyskland av familjeåterföreningskäl med tillämpning av artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80, lagligen vistats i denna medlemsstat under mer än femton år och hade där en stabil och icke provisorisk rättslig ställning.
- 29 Att Sezgin Ergat vid tre tidpunkter mellan åren 1985 och 1989 hade begärt förlängning av sitt tillfälliga uppehållstillstånd efter det att uppehållstillståndet hade löpt ut, vilket innebär att han under korta perioder inte hade något giltigt uppehållstillstånd, saknar under alla omständigheter relevans i detta avseende, eftersom de behöriga myndigheterna i värdmedlemsstaten inte av detta skäl ifrågasatte att den berörde vistades lagligen inom det nationella territoriet, utan tvärtom varje gång beviljade honom ett nytt uppehållstillstånd (se i detta avseende dom av den 17 april 1997 i mål C-351/95, Kadiman, REG 1997, s. I-2133, punkt 54, och av den 30 september 1997 i mål C-98/96, Ertanir, REG 1997, s. I-5179, punkt 69).

- 30 Eftersom Sezgin Ergat alltså har varit lagligen bosatt i Tyskland i mer än fem år i följd utan avbrott, omfattas han av tillämpningsområdet för artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80, i enlighet med vilken han i värdmedlemsstaten har rätt att utöva valfri avlönad verksamhet.
- 31 Den berörde har dessutom gjort bruk av denna möjlighet, eftersom han sedan år 1983 med vissa avbrott har utövat olika avlönade verksamheter inom ramen för ett arbetstillstånd. Sezgin Ergat innehar sedan år 1989 ett arbetstillstånd utan någon tidsbegränsning eller något annat villkor.
- 32 De behöriga tyska myndigheterna anser emellertid att de hade rätt att vägra förlänga Sezgin Ergats senaste tillfälliga uppehållstillstånd, eftersom han inte längre var lagligen bosatt i värdmedlemsstaten i den mening som avses i artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80, eftersom han hade ansökt om förlängning av detta tillstånd tjugosex dagar efter det att det hade löpt ut.
- 33 Under dessa omständigheter skall tolkningsfrågan uppfattas så, att den i huvudsak avser spørsmålet huruvida en turkisk medborgare, som har tillåtits att resa in i en medlemsstat för familjeåterförening med en turkisk arbetstagare tillhörande den reguljära arbetsmarknaden i denna stat, som är lagligen bosatt i staten sedan mer än fem år tillbaka och som med vissa avbrott har haft reguljära anställningar där, förlorar de rättigheter som han har enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 och särskilt rätten till förlängning av sitt uppehållstillstånd i värdmedlemsstaten, när hans uppehållstillstånd hade löpt ut den dag då han inlämnade en ansökan om förlängning av uppehållstillståndet, vilken de behöriga nationella myndigheterna har avslagit.
- 34 För att besvara frågan bör det inledningsvis konstateras att det av domstolens rättspraxis framgår att artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 har direkt effekt i

medlemsstaterna, vilket innebär att de turkiska medborgare som uppfyller villkoren i bestämmelsen direkt kan åberopa de rättigheter som tillerkänns dem genom denna bestämmelse. Särskilt har de med stöd av första strecksatsen i nämnda bestämmelse, med förbehåll för den företrädesrätt som skall ges medlemsstaternas arbetstagare, rätt att anta erbjudanden om anställning efter minst tre års laglig bosättning i värdmedlemsstaten, och de har enligt andra strecksatsen rätt att utöva valfri avlönad verksamhet efter minst fem års laglig bosättning i den medlemsstaten (domen i det ovannämnda målet Kadiman, punkterna 27 och 28).

- 35 Domstolen har dessutom även ansett att det i nämnda artikel 7 första stycket föreskrivs en rätt för familjemedlemmarna till en turkisk arbetstagare tillhörande den reguljära arbetsmarknaden i en medlemsstat att utöva avlönad verksamhet i den staten efter att ha varit lagligen bosatta där under en viss tid utan att detta dock påverkar den berörda medlemsstatens rätt att tillåta de berörda att återförenas med den turkiske arbetstagare som är reguljärt anställd i staten och att reglera deras vistelse fram till den tidpunkt då de har rätt att anta erbjudanden om anställning (domen i det ovannämnda målet Kadiman, punkterna 32 och 51).
- 36 Domstolen har av detta dragit slutsatsen att artikel 7 första stycket i beslut nr 1/80 förutsätter att den familjeåterförening som har legat till grund för familjemedlemmens inresa i värdmedlemsstaten under en viss tid tar sig uttryck i faktisk samlevnad i hushållsgemenskap med arbetstagaren och att så skall vara fallet då den berörde inte själv uppfyller villkoren för att få tillträde till arbetsmarknaden i denna stat (domen i det ovannämnda målet Kadiman, punkterna 33, 37 och 40).
- 37 Domstolen har följaktligen tolkat beslut nr 1/80 så, att beslutet i princip inte hindrar myndigheterna i en medlemsstat från att kräva att en familjemedlem till en turkisk arbetstagare faktiskt skall leva tillsammans med denne arbetstagare under den treårsperiod som avses i artikel 7 första stycket första strecksatsen, för att förlänga familjemedlemmens uppehållstillstånd (domen i det ovannämnda målet Kadiman, punkterna 41 och 44).

- 38 Av domen i målet Kadiman följer emellertid logiskt att medlemsstaterna efter nämnda treårsperiod således inte längre får uppställa villkor för vistelsen för en familjemedlem till en turkisk arbetstagare.
- 39 Detta skall i ännu högre grad gälla för en turkisk gästarbetare som i likhet med Sezgin Ergat uppfyller villkoren i artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80.
- 40 Åtminstone från och med den tidpunkt då den turkiske medborgare som avses i artikel 7 första stycket, efter fem års laglig bosättning genom familjeåterföreningen med arbetstagaren, i enlighet med andra strecksatsen i denna bestämmelse har rätt att ta anställning efter eget val i värdmedlemsstaten, har bestämmelsens direkta effekt inte enbart till följd att den berörde direkt på grundval av beslut nr 1/80 har en individuell rättighet vad avser anställning, utan den ändamålsenliga verkan av denna rätt förutsätter dessutom även med nödvändighet att det finns en motsvarande rätt att uppehålla sig i staten i fråga, som även den grundas på gemenskapsrätten och som föreligger oberoende av om villkoren för förvärvande av dessa rättigheter är uppfyllda (se analogt, vad avser artikel 6.1 tredje strecksatsen i beslut nr 1/80, dom av den 20 september 1990 i mål C-192/89, Sevince, REG 1990, s. I-3461, punkterna 29 och 31, svensk specialutgåva, volym 10, s. 507, och av den 23 januari 1997 i mål C-171/95, Tetik, REG 1997, s. I-329, punkterna 26, 30 och 31, och, vad gäller artikel 7 andra stycket i samma beslut, dom av den 5 oktober 1994 i mål C-355/93, Eroglu, REG 1994, s. I-5113, punkt 20, och av den 19 november 1998 i mål C-210/97, Akman, REG 1998, s. I-7519, punkt 24).
- 41 Den ovillkorliga rätten för en turkisk arbetstagare som den berörde fritt har valt utan att medlemsstaternas arbetstagare kan ges företräde framför honom, som föreskrivs i artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80, skulle nämligen bli utan verkan, om de behöriga nationella myndigheterna hade möjlighet att villkora eller på något sätt begränsa utövandet av de bestämda rättigheter som de turkiska medborgarna har direkt genom beslutet (se analogt bland annat dom av den 30 september 1997 i mål C-36/96, Günaydin, REG 1997, s. I-5143, punkterna 37—39 och 50).

- 42 Även om medlemsstaterna i det aktuella rättsläget visserligen har behållit behörigheten att reglera såväl hur en familjemedlem till en turkisk arbetstagare får resa in i staten som villkoren för hans vistelse under den inledande period på tre år som föregår den period då han har rätt att anta erbjudanden om anställning, har de däremot inte längre möjlighet att vidta sådana åtgärder avseende vistelsen som kan hindra utövandet av de rättigheter som genom beslut nr 1/80 uttryckligen har tillerkänts de personer som uppfyller villkoren i beslutet och på grund av detta redan är vederbörligen integrerade i värdmedlemsstaten, eftersom rätten att uppehålla sig i staten i fråga är absolut nödvändig för tillträde till och utövande av all avlönad verksamhet (se i detta avseende bland annat domen i det ovannämnda målet *Eroglu*, punkt 20).
- 43 Syftet med beslut nr 1/80, vilket är att inom det sociala området förbättra det system som gäller till förmån för arbetstagare och deras familjemedlemmar för att progressivt genomföra fri rörlighet för arbetstagare (se senast dom av den 26 november 1998 i mål C-1/97, *Birden*, REG 1998, s. I-7747, punkt 52) skulle dessutom inte uppnås, om de begränsningar som en medlemsstat ålagt bland annat i fråga om vistelse kunde ha till resultat att den berörde skulle berövas de rättigheter som på ett ovillkorligt sätt tillerkänns honom genom artikel 7 första stycket andra strecksatsen i nämnda beslut just vid den tidpunkt då han genom fritt tillträde till valfri anställning har möjlighet att knyta sig varaktigt till värdmedlemsstaten.
- 44 Denna tolkning bekräftas dessutom av domen i det ovannämnda målet *Akman*. I den domen, som rörde artikel 7 andra stycket i beslut nr 1/80, vilken reglerar rätten för barn till turkiska arbetstagare att fritt tillträda en anställning i den medlemsstat där de har genomgått en yrkesutbildning, fastställde domstolen nämligen att det vid den tidpunkt då barnet har avslutat sin utbildning och erhåller den rätt till tillträde till arbetsmarknaden som direkt tillerkänns genom nämnda beslut och följaktligen rätten att i denna medlemsstat erhålla ett uppehållstillstånd i detta syfte inte är nödvändigt att föräldern till detta barn fortfarande är arbetstagare eller ens att han fortfarande är bosatt i nämnda stat, under förutsättning att han tidigare har varit lagligen anställd i medlemsstaten i minst tre år.
- 45 Denna rätt att uppehålla sig i staten i fråga, såsom en följd av rätten till tillträde till arbetsmarknaden och rätten att faktiskt utföra ett arbete, är visserligen inte helt utan begränsning.

- 46 För det första ger artikel 14.1 i beslut nr 1/80 själv medlemsstaterna möjlighet att i enstaka motiverade fall begränsa en turkisk gästarbetares närvaro i värdmedlemsstaten när han genom sitt personliga uppförande utgör en faktisk och allvarlig fara för den allmänna ordningen, den allmänna säkerheten eller folkhälsan.
- 47 Den hänskjutande domstolen har emellertid konstaterat att denna bestämmelse i det föreliggande fallet inte utgör något hinder för förlängningen av Sezgin Ergats uppehållstillstånd.
- 48 För det andra förlorar en familjemedlem som har fått vederbörligt tillstånd att förena sig med en turkisk arbetstagare i medlemsstaten och som lämnar värdmedlemsstaten för en avsevärd period och utan legitima skäl (se i detta avseende domen i det ovannämnda målet Kadiman, punkt 48) i princip den rättsliga status som han förvärvat med stöd av artikel 7 första stycket.
- 49 Av detta följer för det första att myndigheterna i den berörda medlemsstaten i en situation där den berörde senare på nytt vill bosätta sig i nämnda stat har rätt att kräva att han skall inlämna en ny ansökan för att tillåtas att antingen återförena sig med den turkiske arbetstagaren, om han fortfarande är beroende av denne, eller för att få tillstånd att arbeta på grundval av artikel 6 i beslut nr 1/80.
- 50 Det ankommer för det andra som en allmän regel på den familjemedlem som utan att inneha ett giltigt uppehållstillstånd avser att återropa de rättigheter avseende anställning som tillerkänns honom genom artikel 7 första stycket att, om tvist uppkommer, på alla sätt visa att han har stannat kvar i värdmedlemsstaten eller att han har lämnat den endast av berättigade skäl.

- 51 Vad beträffar den omständigheten att Sezgin Ergat återvände till Turkiet och vistades där i ungefär ett år från och med augusti 1992, konstaterar domstolen emellertid att det — förutom det faktum att denna händelse, som ägde rum efter det att ansökan om förlängning av uppehållstillståndet hade inlämnats, under alla omständigheter inte kan berättiga avslaget på ansökan och att det följaktligen inte är nödvändigt att ställa sig frågan huruvida den berörde reste bort av egen vilja eller på grund av det utvisningshot som var riktat mot honom — står klart att de behöriga tyska myndigheterna inte har gjort hans återresa till Tyskland beroende av ett nytt inresetillstånd, vilket innebär att Sezgin Ergat har kunnat bli anställd på nytt på grundval av det arbetstillstånd utan tidsbegränsning som han erhöll år 1989.
- 52 Vad närmare bestämt rör en sådan situation som situationen i målet vid den nationella domstolen, där medlemsstaten har vägrat förlänga en turkisk medborgares tillfälliga uppehållstillstånd med motiveringen att han under en tid inte hade innehaft något giltigt uppehållstillstånd, är det riktigt att medlemsstaterna har möjlighet att kräva att de utlänningar som vistas inom deras territorium dels innehar ett giltigt uppehållstillstånd, dels, för det fall att tillståndet endast har beviljats för en viss tid, i god tid före utgången av giltighetstiden inlämnar en ansökan om dess förlängning.
- 53 Dessa skyldigheter för utlänningar har således sin grund i de krav som myndigheternas administration är förenad med.
- 54 Gemenskapsrätten har nämligen inte fråntagit medlemsstaterna deras behörighet att vidta åtgärder som gör det möjligt för de nationella myndigheterna att skaffa sig exakta uppgifter om förflyttning av befolkningsgrupper som berör deras territorium (se analogt dom av den 7 juli 1976 i mål 118/75, Watson och Belmann, REG 1976, s. 1185, punkt 17; svensk specialutgåva, volym 3, s. 145).
- 55 Medlemsstaterna är dessutom i princip behöriga att föreskriva sanktioner för underlåtenhet att iaktta sådana skyldigheter.

- 56 I detta avseende följer det av en fast rättspraxis avseende underlåtenheten att iakttä de formaliteter som en enskild som skyddas av gemenskapsrätten skall uppfylla för att ha rätt att uppehålla sig i staten i fråga, att de nationella myndigheterna visserligen kan beivra underlåtenhet att iakttä sådana skyldigheter med påföljder som är jämförbara med sådana som tillämpas vid mindre allvarliga överträdelse som begås av de egna medborgarna, men att det inte är berättigat att föreskriva en påföljd som är så oproportionerlig att den blir ett hinder för denna rätt att uppehålla sig i staten i fråga (se analogt dom av den 3 juli 1980 i mål 157/79, Pieck, REG 1980, s. 2171, punkt 19, svensk specialutgåva, volym 5, s. 267, och av den 12 december 1989 i mål C-265/88, Messner, REG 1989, s. 4209, punkt 14; svensk specialutgåva, volym 10, s. 281).
- 57 Så är bland annat fallet i fråga om ett fängelsestraff och i ännu högre grad, i fråga om en utvisning, som i sig utgör ett förvägrande av den rätt att uppehålla sig som tillerkänns och garanteras genom beslut nr 1/80 (se analogt domarna i de ovannämnda målen Watson och Belmann, punkt 20, Pieck, punkt 19, och Messner, punkt 14).
- 58 Såsom redan framgår av punkterna 40—43 i förevarande dom saknar medlemsstaterna däremot behörighet att begränsa den rätt till fritt tillträde till yrkesverksamhet och den därav följande rätten att i detta syfte vistas i värdmedlemsstaten som turkiska medborgare tillerkänns direkt genom gemenskapsrätten, på så sätt att de inte kan vägra förlänga den berördes uppehållstillstånd därför att han har inlämnat sin ansökan för sent.
- 59 I målet vid den nationella domstolen är det ostridigt att Sezgin Ergat uppfyller samtliga villkor för att kunna åberopa de rättigheter som följer av artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80.
- 60 Den berörde befann sig i en stabil och icke provisorisk ställning den dag då hans senaste uppehållstillstånd löpte ut, och det skulle ha förlängts utan problem, om han hade inlämnat sin ansökan om förlängning i rätt tid.

- 61 Beviljandet av ett uppehållstillstånd utgör inte under några omständigheter grunden för rätten att uppehålla sig i staten i fråga. Denna rätt följer direkt av beslut nr 1/80, oberoende av om myndigheterna i värdmedlemsstaten utfärdar denna särskilda handling, som endast utgör bevis på att en sådan rätt föreligger.
- 62 Av en fast rättspraxis följer nämligen att uppehållstillståndet, med avseende på rätten att uppehålla sig i staten i fråga, endast kan ha deklaratiskt värde och tjäna som bevis härpå (se i detta avseende dom av den 6 juni 1995 i mål C-434/93, Bozkurt, REG 1995, s. I-1475, punkterna 29 och 30, samt domarna i de ovannämnda målen Günaydin, punkt 49, Ertanir, punkt 55, och Birden, punkt 65).
- 63 Under dessa omständigheter kan en sådan handling i fråga om utlänningar som erhåller rättigheter med stöd av beslut nr 1/80 inte likställas med ett sådant uppehållstillstånd som i allmänhet föreskrivs för utlänningar och vid vars utfärdande de nationella myndigheterna har ett utrymme för skönmässig bedömning (se analogt dom av den 14 juli 1977 i mål 8/77, Sagulo m.fl., REG 1977, s. 1495, punkt 8; svensk specialutgåva, volym 3, s. 403).
- 64 Att Sezgin Ergats successiva uppehållstillstånd endast hade beviljats honom för en viss tid saknar följaktligen relevans.
- 65 Myndigheterna i värdmedlemsstaten kan inte under några omständigheter betrakta den tid under vilken Sezgin Ergats uppehållstillstånd inte längre var giltigt som en period av olaglig bosättning som kan leda till att han förlorar den rätt att uppehålla sig i staten som tillerkänts honom direkt genom beslut nr 1/80 för att göra det möjligt för honom att utöva sin rätt till fritt tillträde till valfri

avlönad verksamhet i enlighet med artikel 7 första stycket andra strecksatsen i nämnda beslut.

- 66 Såsom den franska regeringen hävdade vid sammanträdet skulle alla andra tolkningar dessutom vara oförenliga med det förhållandet att Sezgin Ergat sedan år 1989 innehar ett arbetstillstånd utan tidsbegränsning.
- 67 Med beaktande av vad som har anförts ovan skall tolkningsfrågan besvaras så, att en turkisk medborgare, som har tillåtits att resa in i en medlemsstat för familjeåterförening med en turkisk arbetstagare tillhörande den reguljära arbetsmarknaden i denna stat, som är lagligen bosatt i staten sedan mer än fem år tillbaka och som med vissa avbrott har innehaft olika reguljära anställningar där, inte förlorar de rättigheter som han har enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 och särskilt rätten till förlängning av sitt uppehållstillstånd i värdmedlemsstaten, även om hans uppehållstillstånd hade löpt ut den dag då han inlämnade en ansökan om förlängning av uppehållstillståndet, vilken de behöriga nationella myndigheterna därefter har avslagit.

Rättegångskostnader

- 68 De kostnader som har förorsakats den tyska och den franska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående den fråga som genom beslut av den 15 juli 1997 har ställts av Bundesverwaltungsgericht — följande dom:

En turkisk medborgare, som har tillåtits att resa in i en medlemsstat för familjeåterförening med en turkisk arbetstagare tillhörande den reguljära arbetsmarknaden i denna stat, som är lagligen bosatt i staten sedan mer än fem år tillbaka och som med vissa avbrott har innehaft olika reguljära anställningar där, förlorar inte de rättigheter som han har enligt artikel 7 första stycket andra strecksatsen i beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om associeringens utveckling, fattat av det associeringsråd som instiftades genom avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet, och särskilt rätten till förlängning av sitt uppehållstillstånd i värdmedlemsstaten, även om hans uppehållstillstånd hade löpt ut den dag då han inlämnade en ansökan om förlängning av uppehållstillståndet, vilken de behöriga nationella myndigheterna därefter har avslagit.

Schintgen

Kapteyn

Hirsch

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 mars 2000.

R. Grass

J.C. Moitinho de Almeida

Justitiesekreterare

Ordförande på sjätte avdelningen